

Til Helse- og omsorgskomiteen

Oslo, 21. oktober 2020

Teknas innspill til Statsbudsjettet 2021

Tekna – Teknisk naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 85 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Akson (kap. 701)

Tekna er svært opptatt av at kommunene får bedre journalløsninger. Helsesektoren trenger IT-løsninger for bedre samhandling.

Tekna er likevel bekymret for den retning som arbeidet med felles kommunal journalløsning har tatt.

I det anbefalte konseptet K7 ligger en forutsetning om at Aksons «kjerne», det vil si den sentrale databasen, samt den viktigste funksjonaliteten, skal utlyses på anbud og anskaffes fra én industriaktør som tilfredsstiller disse kravene.

En stor anskaffelse av én sentral fellesløsning slik det er skissert i K7, er en risikosport. En slik løsning har, slik den er fremstilt, en svært begrensende effekt på utvikling av en fremtidsrettet E-helsenæring, det kan gi oss sikkerhetsutfordringer som ikke har vært grundig vurdert og det vil bidra til å svekke muligheten for eierskap og tilgang til viktige helsedata og systemdata.

Tekna mener derfor Akson som program, ikke må låses til en slik sentralisert total-løsning. Det er ønskelig med et økosystem av gode løsninger som kobles sammen, slik departementet hevder, men vi ser ikke at det er det som ligger til grunn for Akson gjennom de styringssignaler som foreligger.

For Tekna er det viktig at flere industriaktører skal kunne gi tilbud om løsninger som knyttes til den sentrale løsningen, som del av et digitalt økosystem. Vi må derfor ikke komme i en situasjon hvor vi står igjen med én industriaktør som får en helt dominerende posisjon, med en sterk innlåsingeffekt. Dette fremmer ikke innovasjon. Ingen er i dag kjent med hvilke teknologier som er tilgjengelig i de neste ti årene som er satt som programperiode i Akson.

Tekna har ikke registrert at man i arbeidet med Akson har tatt opp utfordringene med IT-sikkerhet. Befolkningens helsedata og systemene som skal forvalte disse dataene er åpenbart en del av nasjonens kritiske infrastruktur og må ivaretas på en sikker måte.

Tekna mener Stortinget må sikre at man ikke går videre med et program som bidrar til en monopolsituasjon og påfølgende innlåsingeffekt.

Tekna ber Stortinget be regjeringen sikre at det videre arbeidet med Akson ivaretar digital sikkerhet, og at det gjøres nødvendige risiko- og sårbarhetsvurderinger på et tidlig tidspunkt i programmet.

Tekna mener Stortinget i budsjettet bør omdisponere midlene til Akson med 93 millioner kroner til andre formål innen E-helseområdet som for eksempel til utvikling av kommunale digitale omsorgsløsninger.

ABE-reformen (kap. 500)

Tekna er kritisk til at offentlig sektor for syvende år på rad får et flatt kutt på 0,5 prosent som følge av ABE-reformen. Tekna har tidligere bedt regjeringen gjennomføre en evaluering av ABE-reformen, for å undersøke konsekvensene kuttene har hatt for de ulike departementene og statlige virksomhetene.

Erfaringene fra de offentlige institusjonene og funnene i Fafo-rapporten ABE-reformen i staten viser at reformen ikke har tjent sitt formål. Tekna er av den klare oppfatning om at videreføring av reformen vil bidra til å ytterligere svekke kvaliteten og oppfølgingsarbeidet og det faglige arbeidet i NAV, universitet- og høyskolesektoren og helseforetakene. Når administrative støttestrukturer reduseres forsvinner ikke arbeidsoppgavene, men overføres til andre ansattegrupper som har det faglige ansvaret. Dette er ikke en hensiktsmessig og effektiv bruk av denne kompetansen.

Tekna ber Stortinget vedta at ABE-reformen ikke videreføres. Det foreslåtte effektiviseringskuttet for 2021 vedtas ikke.

Tilskuddsordningen Studenter- psykisk helse og rusmiddelbruk (kap 714 post 70 og Kap 765 post 73)

Studentenes psykiske helse har hatt en negativ utvikling siden 2010. Andelen studenter med alvorlige psykiske symptomplager økte fra nesten hver sjettede i 2010 til mer enn hver femte i 2014, og til mer enn hver fjerde student i 2018. Tekna Students undersøkelse, gjennomført i juni 2020, har fanget opp nye faresignaler. Tallene gir grunn til økt bekymring.

Koronarestriksjonene gjør studenthverdagen enda mer krevende med digital undervisning og få møteplasser. Resultatene fra Teknas psykisk helse-undersøkelse viser at 49 prosent sliter med å henge med på studiet. 57 prosent opplever stress i studiehverdagen i stor eller svært stor grad, og hele 45 prosent har følt seg nedstemt i stor eller svært stor grad. Nesten halvparten sier de er ensomme.

Tilskuddsordningen for studenters psykiske helse («Studenter – psykisk helse og rusmiddelbruk») er et viktig bidrag i arbeidet med å redusere antallet studenter som har psykiske plager. Gjennom denne ordningen kan universiteter og samskipnader søke om støtte til prosjekter målrettet mot studenter. Samskipnadene kjenner studentene og deres utfordringer, og er de beste til å møte studentene der de er med både forebyggende tiltak og behandlingstilbud. Vi trenger mer enn noen gang et bredt tilbud, med tilstrekkelig kapasitet og tilgjengelighet. Unge som sliter over lengre tid blir et samfunnsproblem. Vi må gjøre denne investeringen i studentene nå, før problemet eskaleres.

For å fange opp trendene, igangsette riktige tiltak, og evaluere effekten av disse, trenger vi fakta om studentenes psykiske helse. SHoT har siden 2010 blitt gjennomført hvert fjerde år og kartlegger studenters helse og trivsel i bred forstand, med hovedvekt på psykososiale forhold. SHoT er et av mange viktige tiltak som får støtte gjennom tilskuddsordningen.

Tekna mener SHoT bør gjennomføres annethvert år, neste gang i 2021 gitt den alvorlige utviklingen av studenters psykiske helse og situasjonen med Covid-19.

Tekna Student mener Stortinget må ta studenters psykiske helse på alvor og øke bevilgningspotten til tilskuddsordningen for studenter med psykiske utfordringer med 5 millioner utover regjeringens forslag.